

15. Проект Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 25 січня 2013 р. № 2011-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45557.
16. Висновок Головного науково-експертного управління Верховної ради України на проект Закону України «Про внесення доповнення до статті 86 Господарського кодексу України (щодо визначення повноважності загальних зборів товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю)» від 01.11.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48155.
17. Постанова Вищого господарського суду України від 27.11.2013 р. у справі № 914/2881/13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/35691453>.

Анотація

Короташ Я. О. Визначення кворуму загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю у випадку невнесення учасником товариства свого вкладу до статутного капіталу. – Стаття.

Статтю присвячено проблемі визначення кворуму загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю у випадку невнесення учасником товариства свого вкладу до статутного капіталу. Проаналізовано чинне законодавство та судову практику, розглянуто наукові праці та актуальні законопроекти, висловлено пропозиції з вирішення цієї проблеми.

Ключові слова: товариство з обмеженою відповідальністю, кворум загальних зборів учасників, статутний капітал, вклад до статутного капіталу.

Аннотация

Короташ Я. А. Определение кворума общего собрания участников общества с ограниченной ответственностью в случае невнесения участником общества своего вклада в уставный капитал. – Статья.

Статья посвящена проблеме определения кворума общего собрания участников общества с ограниченной ответственностью в случае невнесения участником общества своего вклада в уставный капитал. Проанализированы действующее законодательство и судебная практика, рассмотрены научные труды и актуальные законопроекты, высказаны предложения по решению этой проблемы.

Ключевые слова: общество с ограниченной ответственностью, кворум общего собрания участников, уставный капитал, вклад в уставный капитал.

Summary

Korotash Y. A. Determination of quorum of general meeting of limited liability company participants in case of non-contribution by participant of the company its contribution to authorized capital. – Article.

This article is devoted to the problem of determination of quorum of general meeting of limited liability company participants in case of non-contribution by participant of the company its contribution to authorized capital. Current legislation and judicial practice is analyzed, scientific works and actual drafts of laws are observed, proposals for solution of this problem are expressed.

Key words: limited liability company, quorum of general participants meeting, authorized capital, contribution to authorized capital.

УДК 347.122

С. В. Куліцька

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ

Проблема механізму захисту права фізичної особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля є однією з найбільш актуальних проблем сучасності як на національному, так і на міжнародному рівні. Її актуальність обумовлена особливостями змісту вказаного особистого немайнового права¹, наявністю аномалій (дефектів) у правовому регулюванні відносин щодо реалізації та захисту цього права (прогалін,

колізій тощо), що безпосередньо впливає на ефективність форм і способів захисту такого права, та багаторівневістю (національний, регіональний, всесвітній рівні) і глобальним характером здійснення й захисту права особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля. Саме тому виявлення проблемних аспектів, встановлення засобів їх усунення та визначення перспективних шляхів удосконалення правового регулювання цієї сфери суспільних відносин становить нагальну потребу сучасної юридичної теорії та практики, що й стало метою написання роботи.

Слід зазначити, що незважаючи на наявність низки дисертаційних робіт [1], присвячених дослідженню окремих аспектів захисту права фізичної особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля, це питання й нині залишається одним із найбільш дискусійних не лише в теоретичному плані, а й у практичній площині.

Так, серед проблемних питань захисту права фізичної особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля можна виділити такі: 1) проблема вибору належних та адекватних форм і способів захисту цього права з огляду на його правову природу й зміст, а також екологічні правозахисні ризики; 2) проблема дотримання балансу публічних та приватного інтересів під час захисту цього права, а також недопущення зловживання особою своїм правом на безпечне довкілля; 3) правові форми та способи компенсації екологічної шкоди, завданої внаслідок порушення цього права; 4) проблема ефективності судового захисту цього права в Україні з огляду на практику Європейського Суду з прав людини, а також адаптації законодавства України до стандартів ЄС у цій сфері правовідносин; 5) значення самозахисту як елемента неюрисдикційної форми захисту права фізичної особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля; 6) необхідність запровадження нових чи удосконалення існуючих складових юрисдикційної форми захисту права фізичної особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля (зокрема, екологічних омбудсманів, групових позовів тощо); 7) проблема страхування відповідальності за заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу як форми захисту права фізичної особи на безпечне довкілля² та його співвідношення з обов'язковим страхуванням цивільної відповідальності за заподіяння шкоди під час експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки.

Вказані проблеми мають не просто фрагментарний, а концептуальний характер, і від способів їх вирішення залежить сутність, зміст та власне механізм здійс-

¹У широкому розумінні таке право включає право на достовірну інформацію про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її збирання та поширення; право на безпечні для фізичної особи продукти споживання (харчові продукти та предмети побуту); право на належні, безпечні й здорові умови праці, проживання, навчання тощо (ст. 293 Цивільного кодексу України).

² Страхування відповідальності за заподіяння шкоди довкіллю зазвичай трактується як захід стимулювання чи додаткова гарантія забезпечення екологічних прав громадян. Проте низка науковців вважає, що таке страхування слід розглядати як окрему форму захисту екологічних прав громадян (Червань Л.А. Страхование ответственности за причинение вреда при эксплуатации опасного производственного объекта как формы защиты прав граждан Л.А. Червань // Вестник Омского университета. Серия «Право». – 2007. – № 4(13). – С. 99–102).

нення права фізичної особи на безпечне для життя й здоров'я довкілля. У зв'язку з цим кожна з перерахованих проблем могла б стати самостійним предметом для дисертаційного дослідження. У цій же роботі основна увага буде зосереджена на проблемах вибору належних та адекватних форм і способів захисту права на безпечне довкілля, у тому числі з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), а також запровадження нових чи вдосконалення існуючих складових юрисдикційної форми захисту цього суб'єктивного права.

Не вдаючись до дискусії щодо визначення поняття, ознак, змісту та співвідношення таких важливих загальноправових категорій, як «охорона», «захист», «суб'єктивне право», «охоронюваний законом інтерес»³, «право на захист» тощо [2], буде розглянуто проблемні аспекти використання окремих способів захисту порушеного права фізичної особи на безпечне довкілля з огляду на підходи судової практики України та практики ЄСПЛ. Так, проаналізувавши судову практику в Україні щодо захисту зазначеного суб'єктивного права особи, можна дійти висновку, що найпоширенішою категорією справ є справи щодо захисту права фізичної особи на належні, безпечні й здорові умови праці, проживання, навчання тощо [3]; права на безпечні для фізичної особи продукти споживання (харчові продукти) шляхом усунення небезпеки, створеної внаслідок підприємницької або іншої діяльності, яка загрожує життю та здоров'ю особи, зокрема припинення такої діяльності за рішенням суду [4]. Характерною рисою всіх цих справ є те, що позивачі обґрунтовують свої вимоги про відшкодування шкоди (як моральної, так і немайнової) та припинення вчинення незаконних дій чи здійснення незаконної діяльності, у тому числі самовільного використання земельних ділянок чи самочинного будівництва, порушенням їх права на безпечне для життя та здоров'я довкілля (ст. 293 ЦК України). При цьому посилання позивачів на порушення вказаного права під час мотивування ними своїх вимог до суду часто є їх останньою спробою відстояти свою правову позицію хоча б у такий спосіб. Саме тому в більшості судових рішень про відмову в задоволенні позовних вимог у цій категорії справ у мотивувальній частині суд зазначає про відсутність порушення права особи, передбаченого ст. 293 ЦК України, або недоведеність позовних вимог, насамперед відсутність причинного зв'язку між порушенням права особи та діями відповідача [5]. Крім того, незважаючи на велику кількість таких судових справ (хоча офіційна статистика й відсутня), досі немає узагальнення судової практики їх розгляду та позицій вищих судових інстанцій (Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ). Ці фактори обумовлюють існування так званих «екологічних правозахисних ризиків» [6, с. 5], мінімізація чи усунення наслідків реалізації яких поставлені в залежність насамперед від суддівського розсуду та дискреційних повноважень судів.

Існує низка дефектів у правовому регулюванні відносин щодо реалізації та захисту права на безпечне довкілля, зокрема права на безпечні продукти споживан-

³ На мою думку, слід застосовувати саме цю категорію, зміст якої було розкрито шляхом офіційного тлумачення в рішенні Конституційного Суду України у справі про охоронюваний законом інтерес від 01.12.2004 р. № 18-рп/2004, хоча в юридичній літературі використовуються й інші поняття: «правовий інтерес», «законний інтерес» тощо.

ня (харчові продукти та предмети побуту), що пов'язано з конкуренцією позовів про захист особистого немайнового права фізичної особи (ст. 293 ЦК України) та про захист прав споживачів (Закон України (далі – ЗУ) «Про захист прав споживачів» [7] та ЗУ «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» [8]). Тобто потерпіла особа має право обрати спосіб захисту своїх прав: як споживач (або в плані продажу небезпечної продукції та заподіяння нею шкоди споживачеві, або ж із посиланням на порушення свого права на інформацію про склад продукту харчування, або ж у порядку притягнення виробника та реалізатора продукції до цивільно-правової відповідальності за дефектну продукцію) або як особа, право на екологічну безпеку якої було порушено. Проте ефективність використання цих способів є різною. Так, у п. 1 ч. 1 ст. 268 ЦК закріплено правило, згідно з яким позовна давність не поширюється ... на вимогу, що постає з порушення особистих немайнових прав, крім випадків встановлених законом. Якщо ж мова йде про захист прав особи як споживача, то до вимог про відшкодування шкоди застосовується позовна давність тривалістю в три роки. Перебіг позовної давності починається з дня, коли позивачеві стало відомо або мало б стати відомо про наявність шкоди, дефекту в продукції та особу виробника. Шкода підлягає відшкодуванню, якщо вона завдана протягом десяти років із дня введення в обіг продукції, внаслідок дефекту в якій завдано шкоду, за умови, що потерпілий пред'явив позов до виробника до закінчення цього строку. Таким чином, під час вирішення цієї категорії справ, забезпечуючи максимально сприятливий режим для захисту прав і свобод громадян, необхідно надати можливість самому позивачеві визначитися з тим, яке право він бажає захистити. Якщо особа вважає, що порушено її право як споживача, до позову повинні бути застосовані строки позовної давності. Якщо ж громадянин звернувся до суду за захистом права на екологічну безпеку чи права на безпечне довкілля, то правило про право суду відмовити в задоволенні позову в разі пропуску строку позовної давності застосовуватися не повинно. У разі ж, якщо предмет позову є комбінованим – предметом позову є й захист права на екологічну безпеку чи безпечне довкілля, і права громадянина як споживача, – то, на мою думку, потрібно погодитися з позицією, висловленою свого часу Т.О. Третяком [9, с. 11] про те, що застосуванню буде підлягати режим захисту права, яке є більш сприятливим для позивача. Науковець вважає, що такий підхід пояснюється тим, що чітко передбаченого чинним законодавством обов'язку дотримуватися обмежень, передбачених співпадаючим суб'єктивним правом, законодавець не визначив. Отже, цей обов'язок не є встановленим законодавством, у розумінні ч. 1 ст. 19 Конституції України, що дозволяє його не виконувати. На жаль, в Узагальненні судової практики з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009–2012 рр.) від 01.02.2013 р. [10] Верховний Суд України залишив указане питання поза своєю увагою, що свідчить про наявність ситуації правової невизначеності в цій сфері.

На подолання ситуації правової невизначеності спрямована практика ЄСПЛ. Так, незважаючи на відсутність у тексті Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод від 04.11.1950 р. (далі – ЄКПЛ) [11] та протоколах до неї спеціальних положень про право особи на безпечне довкілля, практика ЄСПЛ свідчить про те, що таке право захищається переважно в межах права особи на життя

(ст. 2 ЄКПЛ) або права на повагу до приватного й сімейного життя (ст. 8 ЄКПЛ) [12]. При цьому ЄСПЛ обов'язково перевіряє дотримання балансу публічних та приватних інтересів під час захисту права на безпечне довкілля. Слід зауважити, що 21 липня 2011 р. ЄСПЛ ухвалив рішення у справі за заявою Г.Н.М. проти України, яким встановлено наявність порушення ст. 8 ЄКПЛ у зв'язку з недотриманням справедливого балансу між інтересами заявника та інтересами суспільства, оскільки держава не змогла довести, що до використання дороги по вул. Ч. у м. Краснодоні в якості автомагістралі було здійснено адекватне екологічне дослідження наслідків такого використання та в подальшому було здійснено належну екологічну політику. Крім того, заявник не мала ефективної можливості впливати на процес прийняття рішень щодо використання вулиці, на якій вона проживає, як автомагістралі, включно з оскарженням у незалежному органі [13].

Цікаво, що в межах чергової сесії (28 вересня – 2 жовтня 2009 р.) ПАРЄ знову запропонувала Комітету міністрів РЄ почати розробку 15 протоколу до ЄКПЛ. У рекомендації «Про розробку додаткового протоколу до Європейської конвенції з прав людини, присвяченого праву на здорове навколишнє середовище» ПАРЄ заявила: «Жити в здоровому довкіллі – це не лише основоположне право, а й обов'язок громадян». Хоча в рекомендації ПАРЄ 1885(2009) не розкривається зміст та обсяг права на здорове довкілля, проте відповідно до Пояснювального меморандуму до проекту рекомендації в цьому праві можна виділити два аспекти: процесуальний і матеріальний. Процесуальний аспект включає три елементи: право на інформацію, право брати участь у прийнятті рішень і право на доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Матеріальний аспект цього права визначити складніше, оскільки питання про обсяг поняття «довкілля» і, отже, про обсяг і рівні захисту, який необхідно гарантувати для забезпечення належної поваги до права на здорове довкілля, залишається дискусійним. Однак це не перешкоджає включенню відповідного права до переліку прав людини, закріпленого в ЄКПЛ, так як ЄСПЛ у процесі розгляду заяв розкриває його сутність і зміст, спираючись на ключові принципи захисту навколишнього середовища, які на сьогодні поділяє переважна більшість держав-учасниць ЄКПЛ: принцип попередження, принцип запобігання та компенсації (часто у формі виплат держави, що забруднює навколишнє середовище), принцип стійкості й поваги прав майбутніх поколінь. При цьому згідно з рекомендацією ПАРЄ 1885(2009) протокол № 15 до ЄКПЛ буде звернений у майбутнє, оскільки в ньому передбачається закріпити право, що належить до так званого четвертого покоління прав людини, ефективно здійснення яких необхідне для суспільства майбутнього, оскільки визнання права на здорове навколишнє середовище відповідає принципу солідарності поколінь [14].

Щодо запровадження нових чи вдосконалення існуючих складових юрисдикційної форми захисту права особи на безпечне довкілля, то слід зазначити, що в юридичній літературі існує точка зору щодо доцільності введення деяких нових елементів у межах адміністративного порядку захисту цього суб'єктивного права, зокрема – екологічних омбудсманів [15, с. 51–53]. Ця пропозиція заслуговує на увагу, проте, на мою думку, перш за все варто було б удосконалити судовий порядок захисту права особи на безпечне довкілля шляхом запровадження в Україні права на подання так

званих групових (у США – класових) позовів [16], оскільки сучасні умови здійснення екологічно небезпечної діяльності та інших видів діяльності, здійснення яких супроводжується існуванням екологічних ризиків для довкілля та суспільства в цілому, свідчать про можливість виникнення ситуацій, за яких заподіюється чи створюється реальна загроза заподіяння екологічної шкоди великій кількості людей. Крім того, особливістю здійснення цього суб'єктивного права особи є колективний характер його реалізації (зокрема, якщо йде мова про збирання та поширення інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту). При цьому механізм реалізації такого права не забезпечений належним механізмом його захисту, оскільки особи не мають права в одному судовому процесі не лише захистити своє право на безпечне довкілля, реалізоване колективним способом, а й пред'явити однорідні індивідуальні вимоги, об'єднані в одному провадженні. Як виняток можна навести положення п. 5 ч. 1 ст. 96 ЦПК України, відповідно до якого судовий наказ може бути видано в разі, якщо заявлено вимогу про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів. Проте з урахуванням прогалин процесуального законодавства у сфері пред'явлення вимог на користь невизначеного кола осіб практичне застосування положень цієї норми ускладнене або взагалі неможливе.

Отже, з урахуванням усього зазначеного можна зробити такі висновки:

- серед проблемних питань захисту права фізичної особи на безпечне для життя й здоров'я довкілля особливої актуальності в Україні набула проблема вибору належних та адекватних форм і способів захисту цього права з огляду на підходи судової практики України та практики Європейського суду з прав людини;

- в Україні існують так звані «екологічні правозахисні ризики», мінімізація чи усунення наслідків реалізації яких залежать насамперед від суддівського розсуду та дискреційних повноважень судів. У зв'язку з цим судова практика в цій сфері є неоднорідною, а рівень захисту прав громадян – низьким;

- у сучасних умовах відповідно до положень законодавства України особи можуть скористатися кількома способами захисту свого права на безпечні продукти споживання: як споживачі або як особи, право на екологічну безпеку яких було порушено. Однак механізм реалізації такої можливості є недосконалим, оскільки виникає конкуренція позовів про захист особистого немайнового права фізичної особи (ст. 293 ЦК України) та про захист прав споживачів, що порушує принцип правової визначеності. У разі ж, якщо предметом позову є й захист права на екологічну безпеку чи безпечне довкілля, і права громадянина як споживача, то вважаю, що застосуванню підлягатиме режим захисту права, яке є більш сприятливим для позивача;

- на подолання ситуації правової невизначеності спрямована практика ЄСПЛ, оскільки, незважаючи на відсутність у тексті ЄКПЛ та протоколах до неї спеціальних положень про право особи на безпечне довкілля, практика ЄСПЛ свідчить про те, що таке право захищається переважно в межах права особи на життя (ст. 2 ЄКПЛ) або права на повагу до приватного й сімейного життя (ст. 8 ЄКПЛ). Крім того, у рекомендації ПАРЕ «Про розробку додаткового протоколу до Європейської конвенції з прав людини, присвяченого праву на здорове навколиш-

не середовище» 1885(2009) передбачається необхідність розробки та прийняття 15 протоколу до ЄКПЛ, в якому було б встановлено право людини на здорове довкілля як основоположне право в системі четвертого покоління прав людини;

– на мою думку, доцільно було б удосконалити судовий порядок захисту права особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля шляхом запровадження в Україні інституту так званих групових (у США – класових) позовів.

Література

1. Ковальчук Т.Г. Правові питання забезпечення екологічної безпеки продуктів харчування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06. «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Т.Г. Ковальчук ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1996. – 20 с.; Сушик О.В. Правові засади забезпечення радіаційної безпеки за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06. «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / О.В. Сушик ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2010. – 20 с.; Краснова М.В. Проблеми компенсації шкоди за екологічним законодавством України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.06. «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / М.В. Краснова ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2010. – 34 с.; Третяк Т.О. Реалізація права на екологічну безпеку в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Т.О. Третяк ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2011. – 257 с.; Клейн В.В. Судебная защита права человека и гражданина на благоприятную окружающую среду : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / В.В. Клейн. – СПб., 2002. – 168 с.; Николаев А.В. Защита права гражданина на благоприятную окружающую среду по гражданскому законодательству Российской Федерации : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / А.В. Николаев. – М., 2004. – 166 с.; Мишанин К.С. Конституционное право человека и гражданина на благоприятную окружающую среду: гарантии и защита в законодательстве Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. «Конституционное право; муниципальное право» / К.С. Мишанин. – М., 2005. – 27 с.; Даваева К.К. Конституционное право на благоприятную окружающую среду в Российской Федерации: правовое регулирование и судебная защита : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. «Конституционное право; муниципальное право» / К.К. Даваева. – М., 2008. – 31 с.; Сорокина Т.Ю. Механизмы защиты права на благоприятную окружающую среду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06. «Природоресурсное право; аграрное право; экологическое право» / Т.Ю. Сорокина. – М., 2010. – 31 с.
2. Шубина Т.Б. Теоретические проблемы защиты права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. «Теория права и государства; История права и государства; История правовых и политических учений» / Т.Б. Шубина. – Саратов, 1998. – 14 с.; Толстая Е.В. Способы защиты личных неимущественных прав по гражданскому законодательству : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Е.В. Толстая. – М., 2002. – 20 с.; Юрченко О.О. Право на защиту и способы защиты охраняемого законом интереса в гражданском праве: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / О.О. Юрченко. – Тверь, 2004 – 20 с.; Захаров Д.Н. Теоретические и практические проблемы защиты личных неимущественных прав граждан: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Д.Н. Захаров. – М., 2007. – 34 с.; Дурнайкин Д.Г. Теоретико-правовые основы защиты личных неимущественных прав российских граждан: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория права и государства; история права и государства; история правовых и политических учений» ; спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Д.Г. Дурнайкин. – М., 2008. – 26 с.; Венедіктова І.В. Захист охоронюваних законом інтересів у цивільному праві : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.03. «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / І.В. Венедіктова ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2013. – 44 с.

3. Рішення Святошинського районного суду м. Києва від 19.05.2009 р. у справі № 2-1039-1/09 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/11299498> ; Заочне рішення Амур-Нижньодніпровського районного суду м. Дніпропетровська від 26.03.2009 р. у справі № 2-1014/09. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/7009982> ; Рішення Жовтневого районного суду м. Харкова від 28.10.2010 р. у справі № 2-2248\10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/12171120> ; Рішення Інгулецького районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 12.02.2010 р. у справі № 2-15/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/7951881> ; Рішення Калуського міського районного суду Івано-Франківської області від 17.10.2011 р. у справі № 2-1519/11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/19602657> ; Заочне рішення Гагаринського районного суду м. Севастополя від 15.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33975465>.
4. Рішення Ленінського районного суду м. Донецька від 18.01.2008 р. у справі № 2-269/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/6346596> ; Рішення колегії суддів палати з цивільних справ апеляційного суду Закарпатської області від 17.09.2009 р. у справі № 22ц-1396/09 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/4987296> ; Рішення Ямпільського районного суду Вінницької області від 16.02.2010 р. у справі № 2-9\2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/7996225> ; Рішення колегії суддів судової палати в цивільних справах апеляційного суду Миколаївської області від 28.10.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/12445805> ; Рішення Кобеляцького районного суду Полтавської області від 03.06.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31818097>.
5. Рішення Шевченківського районного суду м. Києва від 16.02.2011 р. у справі № 2-699/11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/16034625> ; Рішення Орджонікідзевського районного суду м. Маріуполя Донецької області від 01.07.2010 р. у справі № 2-393/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/10708903>.
6. Анисимов, А.П. Экологические правозащитные риски: проблемы теории и практики / А.П. Анисимов, А.Е. Новикова // Адвокатская практика. – 2008. – № 4. – С. 5–7.
7. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
8. Закон України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» від 19.05.2011 р. № 3390-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 47. – С. 1997. – Ст. 531.
9. Третяк Т.О. Реалізація права на екологічну безпеку в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Т.О. Третяк ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2011. – 257 с.
10. Узагальнення судової практики з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009 – 2012 рр.) від 01.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0006700-13>.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. // Офіційний вісник України від 16.04.1998 р., № 13 / № 32 від 23.08.2006, стор. 270.
12. Информационно-тематический листок «Практика Европейского Суда по правам человека по делам, связанным с окружающей средой» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Environment_RUS.pdf.
13. Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 27.09.2012 р. № 10-1392/0/4-12 «Про практику застосування судами під час розгляду справ окремих норм матеріального права» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1392740-12>.
14. Алисиевич Е.С. Право на благоприятную окружающую среду: перспективы принятия протокола № 15 к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод / Е.С. Алисиевич // Вестник Московского городского педагогического университета. Серия «Юридические науки». – 2010. – № 2(6). – С. 10-16 ; Дерендяева Э.Б. Перспективы принятия дополнительного протокола по экологическим правам человека к Европейской конвенции о защите прав человека и основных

- свобод 1950 г. / Э.Б. Дерендяева // Актуальные проблемы современного международного права : материалы ежегодной межвузовской научно-практической конференции (Москва, 9–10 апреля 2010 г.) / под ред. А.Х. Азе, М.Н. Копілова, Е.В. Киселёвой. – 2011. – Ч. 1. – С. 404–409.
15. Новикова А.Е. Вклад Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации в процесс минимизации правозащитных рисков / А.Е. Новикова, И.С. Чалых // Общество и право. – 2010. – № 3. – С. 50–54.
16. Аболонин Г.О. Массовые иски : [монография] / Г.О. Аболонин. – М. : Волтерс Клувер, 2011. – 416 с.

Анотація

Куліцька С. В. Проблемні питання захисту права фізичної особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля. – Стаття.

Статтю присвячено висвітленню стану сучасного механізму судового захисту права фізичної особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля крізь призму низки проблемних питань, які потребують усунення. Основна увага у статті зосереджена на проблемах вибору належних та адекватних форм і способів захисту права на безпечне довкілля, у тому числі з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, а також необхідності запровадження нових чи вдосконалення існуючих складових юрисдикційної форми захисту цього суб'єктивного права (зокрема, екологічних омбудсменів, групових позовів тощо).

Ключові слова: особисте немайнове право, безпечне довкілля, судовий захист.

Аннотация

Кулицкая С. В. Проблемные вопросы защиты права физического лица на безопасную для жизни и здоровья окружающую среду. – Статья.

Статья посвящена раскрытию состояния современного механизма судебной защиты права физического лица на безопасную для жизни и здоровья окружающую среду сквозь призму ряда проблемных вопросов, требующих устранения. Основное внимание в статье сосредоточено на проблемах выбора надлежащих и адекватных форм и способов защиты права на безопасную окружающую среду, в том числе с учетом практики Европейского суда по правам человека, а также необходимости внедрения новых или усовершенствования существующих составляющих юрисдикционной формы защиты этого субъективного права (в частности, экологических омбудсменов, групповых исков и т. п.).

Ключевые слова: личное неимущественное право, безопасная окружающая среда, судебная защита.

Summary

Kulitska S. V. Problem issues of protection of a natural person's right to a safe and healthy environment. – Article.

This article highlights the state of modern mechanism of judicial protection of a natural person's right to a safe and healthy environment in the light of a number of problem issues that need removal. The article focuses on the problems of choosing the proper and appropriate forms and methods of protection of a natural person's right to a safe and healthy environment, including the practice of the European Court of Human Rights as well as the necessity to implement new or improve existing components of a jurisdictional form of protection of this subjective right (especially, environmental ombudsmen, class actions, etc.).

Key words: personal non-property right, safe environment, judicial protection.

УДК 347.4

М. В. Мордовец

К ВОПРОСУ О ПОНЯТИИ И УСЛОВИЯХ ИЗДАТЕЛЬСКОГО ДОГОВОРА

Постановка проблемы. Для рыночного оборота важным является возможность правообладателя предоставить объект во временное пользование. Издательский договор является одним из главных инструментов реализации такой возможности. Определение сущности и условий издательского договора необходимо для должного использования произведения как объекта права интеллектуальной собственности.

© М. В. Мордовец, 2014